

1. UVOD

Pojam kratke kazne lišenja slobode nije zakonski određen, a i u teoriji o tome nepostoji jedinstveno mišljenje. Najzastupljenije je stanovište da se radi o kaznama u trajanju do 6 mjeseci, s tim što se i u okviru ovih kazni izdvajaju one do 15 ili 30 dana. U nauci krivičnog prava stavlja se niz prigovora praksi izricanja kratkih kazni lišenja slobode, sa argumentacijom da ta praksa nije opravdana ciljevima kaznene politike. Protiv ovih kazni najčešće se izriču sljedeći prigovori:

- a) Primjenom kratkotrajne kazne lišenja slobode ne može se ostvariti svrha krivičnih sankcija;
- b) Kratka kazna lišenja slobode proizvodi niz štetnih posljedica za osuđenog u moralnom, materijalnom, profesionalnom i društvenom pogledu;
- c) Zatvaranje kratkog trajanja stimulise povrat, jer su primarni delikventi u zatvoru izloženi štetnom uticaju povratnika i profesionalnih delikvenata. Zato se kratkotrajno lišavanje slobode često naziva "seminarom kriminaliteta";
- d) Kratka kazna je posebno štetna za određene kategorije učinilaca krivičnih djela kao što su maloljetnici, mladi punoljetnici, psihopatske ili socijalno poremećene ličnosti ili alkoholičari;
- e) Kratkotrajne kazne su i krajnje neekonomične.

Protivnici kratkotrajnog zatvaranja vide rješenje problema kažnjavanja u 2 pravca:

1. Kroz podizanje općeg zakonskog minimuma treba onemogućiti da se kazna lišenja slobode izriče u kratkom trajanju;
2. U sistem krivičnih sankcija uvesti mjere postupanja na slobodi koje bi se izricale umjesto kratkotrajne kazne lišenja slobode, npr. uslovna osuda, sudska opomena, novčana kazna itd.

Međutim, kratke kazne lišenja slobode imaju veliki broj pristalica, a njihova primjena pravda se nizom argumenata:

- a) Individualizacija krivične sankcije pretpostavlja određeni raspon kazni;
- b) Kratka kazna lišenja slobode ima svoj efekat u pogledu generalne prevencije;
- c) Za neke kategorije učinilaca KD kratka kazna lišenja slobode je najpravednija i skoro neophodna krivična sankcija (npr. siledžije, nedisciplinirani vozači m/v, lica koja izbjegavaju novčane obaveze kao što je alimentacija i sl);
- d) Struktura kriminaliteta također opravdava primjenu ovih kazni. Sitni kriminal se ne može kažnjavati težim kaznama, niti je uvijek opravdano da se izrekne uslovna osuda ili novčana kazna;
- e) Boljim organizovanjem načina izvršenja može se otkloniti niz slabosti kratkotrajne kazne zatvora.

I pored kritika, kratkotrajne kazne zatvora se i dalje primjenjuju u sudskoj praksi, a krivični zakoni predviđaju minimume koji omogućavaju njihovo izricanje.

Rad se sastoji od pet dijelova - cjelina.

U prvom dijelu govorimo o krivičnim sankcijama kako i o vrstama krivičnim sankcija u našem krivičnom pravu.

U drugom dijelu smo ukazali na karakteristike kaznenih sistema, formalni i materijalni pojam kazne, definiciju i karakteristike kazne, njenim osnovama i svrhama.

U trećem dijelu smo se fokusirali na vrste kazni. U ovom dijelu rada smo pored prikaza vrsta dali i opis pojedinih vrsta kazni.

Četvrti dio rada je posvećen posebnoj vrsti kazne a to je kazna lišenja slobode kao i kratkim oblicima ove kazne što je ujedno i tema ovog rada.

Peti dio rada se odnosi na savremene penološke poglede, te kroz njihovu prizmu sagledava problem kazne lišavanja slobode, kao i još neke, veoma bliske, i tome povezane probleme.

Zajedničke karakteristike krivičnih pravnih sankcija ogledaju se u tome što su krivične pravne sankcije uvijek mlađ i ostale mjere kojima se od kazne građaninu njegov život, sloboda, imovina ili politička ili građanska prava. One zajedničke karakteristike ukazuju na izvršavanje kazne od strane organa koji primjenjuju krivične sankcije i na potrebu veće opreznosti kod lišavanja svih pranja koja se postavljaju u odnosu na primjenu ovih sankcija.

U klasičnom društvu je bila poznata dva vrsta kazni: jedna krivično pravna sankcija - kazna. Kazna je i danas ostala osnovna i jedina krivično pravna sankcija. Poslije XIX vijeka se u zakonodavstvu pojavile porodi kazne kao i jedna vrsta kazne, tzv. mjera bezbjednosti.

U savremeno krivično pravu od XIX vijeka počelo se iskicati da kazna nije dovoljna mjera u borbi protiv kriminaliteta i da bi trebalo prihvatiti i takve mjere kojima se ne bi našla odmazda znanja učinjena krivičnog djela, već čija bi svrha isključivo bila popravlka i liječenje kriminalca i njegovih djela. Te produžene mjere dobile su naziv mjera bezbjednosti.

Zajednička je karakteristika svih krivičnih sankcija da se one primjenjuju prema učiniocima krivičnih djela i da ne je opšta svrha zaštita društva od kriminaliteta.

2.1. Vrste krivičnih sankcija u našem krivičnom pravu

Krivični zakonik poznaje četiri vrste krivičnih sankcija:

- kazne,
- mjera bezbjednosti,
- vaspitne mjere,
- službu opomene